Voice of Liberty News
ድምጺ ሓርነት
9 ግንቦት 2004

መምህር በራኺ ገብረስላሴ መን'ዩ?

ቅድሚ ንሜዳ ኤርትራ ምኻዱ በራኺ መምህር እዩ ነይሩ። መግዛእቲ ኢትዮጵያ ኣብ ህዝብና ዘውርዶ ክቱር ግፍዕታትን ካብ ግዜ ናብ ግዜ እናዓበየ ኪኸይድ ምስ ተዓዘበ ከኣ፣ ናብርኡ ሓዲጉ ንሓርነት ህዝቡን ሃገሩን ኪቃለስ ብ1971 ዓ.ም. ተሰሊፉ።

ኣብ'ቲ እዋን'ቲ ህዝባዊ ሓይልታት ውልዶ ስለ ዝነበረት፣ በቲ ድሩት ዓቅምን ትሕዝቶን ውሑድ ሓይልን፣ ብደባይ ተዋጋኢ ኣሃዱታት ዝካየድ ዝነበረ ቅያ ወተሃደራዊ ስርሒታት፣ በራኺ ከም ተራን ሓላፍን ኮይኑ ተዋጊኡን ኣዋጊኡን እዩ። ህ.ሓ.ሓ.ኤ ብደረጃ ቦጦለኒታት ምስ ተወደበት ከኣ፣ ኣብታ ብወልደሚከኤል ሃይለ ትምራሕ ዝነበረት ቦጦሎኒ ሓሙሸተ፣ ኮሚሳር ቦጦሎኒ ኮይኑ፣ ነቲ ኣብ'ቲ እዋን እቲ ኣብ ከበሳታት ኤርትራ ብህዝባዊ ሓይልታት ዝካየድ ዝነበረ ደባይ ወተሃደራዊ ስርሒታት ኣብ ምምራሕ ዓቢ ተራ ተጻዊቱ።

ብ1977 ዓ.ም ኣብ ዝተገብረ 1ይ ውድባዊ ጉባኤ ኣባል ማእከላይ ሽማግለ ድሕሪ ምምራጹ ከም ሓላፊ ክፍሊ ትምህርቲ ኰይኑ ኻኸገልግል ተመዘዘ። ኣብቲ እዋን'ቲ፣ ኵሉ ተጋዳላይን ኣባልን ተደናጋጻይን ህዝባዊ ግንባር ከም ዝዛረበሉ፣ መም በራኺ እታ ዝዓበየት ኣስተዋጽኦኡ ንሃገሩ ኣበርከተ፣ ንሳ ኸኣ ቤት ትምህርቲ ሰውራ ብምምስራቱን ምምዕባሉን እዩ። ስለዚ መም በራኺ ኣቦ ቤት-ትምህርቲ ሰውራ'ዩ እንተተባህለ ምግናን ኣይኮነን።

ክፍሊ ትምህርቲ ነቶም ትሕቲ ዕድመ ዝኾኑ ንሜዳ ኪስለፉ ዝመጹ ቖልዑትን፣ ብምኽንያት ግፍዒ ጸላኢ ብዘይ ኣቦን ኣደን ዝተረፉ ዘኽታማትን እናኣከበት፣ ኣብ ሓዳሪ ቤት-ትምህርቲ ግቡእ ትምህርትን መዕቈብን ከም ዝረኽቡ ዝገበረት ናይ ህዝባዊ ግንባር ታሪኻዊት ኣሃዱ እያ። በራኺ ከም መስራቲ ናይዛ ኣሃዱ፣ እቶም ቆልዑ ስነ-ኣእምራዊ ቅሳነት ረኺቦም ግቡእ ትምህርቶም ቀሲሞም፣ ብቑዓት ዜጋታት መታን ኪኾኑ፣ ናይ ኣደን ኣቦን ቦታ ኻኺትክእ ዘይሕለል ጻዕሪ ዝገበረ ውፉይ መምህር ተጋዳላይ እዩ።

መምህር በራኺ ምስ ካልኦት መማህራን ተጋደልቲ፣ ነቲ ፍሉይ ኵነታት ናይ ሰውራ መታን ኪገጥሙ፣ ንሓደስቲ መማህራን ምስ ሰውራ ዝሳነ ትምህርቲ እናሃበ፣ ኵኖ ኣካዳምያዊ ብቕዓት ሰጊሮም ብሉጻት መማህራንን ወለድን ንኪኾኑ ዘሰልጠነ፣ ሓላፍን መስተውዓልን መራሒ እዩ። ብዘይካ'ዚ ነቶም ተመሃሮ ዘድሊ መንበሪ ገዛውቲ፣ ሕክምናን፣ ንመዛናግዒ ዘገልግል ቦታታትን ንምድላው፣ ምስ ተመሃሮን መማህራንን ኣብ ከቢድ ማእቶታዊ ስርሓት ተዋፊሩ ዝደኸመ ጻዕረኛ ሓላፊ እዩ። ብዙሓት ተመሃሮን መማሃራንን ኣለይትን ዝነበሮ ቤት-ትምህርቲ ሰውራ፣ ወታሃደራዊ ዕላማ ናይ ጸላኢ ስለዝነበረ፣ ካብ ደብዳብ ነፈርትን ከቢድ ብረትን ንምድሓን፣ ንኣሽቱ ህጻናት እናሓንገረ፣ ኣብ ፈቐዶ በዓትን ሽንጭሮታትን እናኸወለ፣ ህይወት ብዙሓት ተመሃሮ ዘድሓነ በራኺ፣ ሎሚ ወትሩ በቶም ኣብኡ ዝነበረ ኣባላትን ተመሃሮን ይዝከር ኣሎ።

ኣብ ቤት ትምህርቲ ሰውራ ኣብ ኣካደምያዊ ትምህርቲ ጥራይ ዘይኮነስ፡ ሙዚቃ፡ ስነ-ጥበብን ስእልን እውን ይወሃብ ነይሩ'ኣዩ፣ ዕሉማት ተመሃሮ ቤት-ትምህርቲ ሰውራ ድማ ኣብ እዋን ዕረፍቶም፡ ኣብ ውሽጢ ሰራዊትን ህዝብን የጓሳጉሱን የዘናግዑን ነይሮም'ዮም።

ብ1978 ዓ.ም፡ ተምሃሮ ቤት-ትምህርቲ ሰውራ፡ እስትራተጅካዊ ምዝላቕ ምስ ተገብረ፡ ደጀን ህ.ግ.ሓ.ኤ ተጻቢቡን ወተሃደራዊ ኩነታት ጸንኪሩን ስለ ዝነበረ፡ ናብ ዘተኣማምን ደጀን ንምዕቋብ ዶብ ሰጊሮም ኣብ መሬት ሱዳን፡ ጭልሕንቲ ኣብ ዝተባህለ ቦታ ሰገሩ። እቲ ቦታ ካብ ወተሃደሪዊ መጥቃዕቲ ንምክልኻል ዘተኣማምን እኳ እንተነበረ፡ ክሊማኡ ግን ኣዝዩ ጽንኩር ነበረ። ነዚ ዘጋደዶ ከኣ ብምኽንያት እስትራተጅካዊ ምዝላቕ ካብ ዝተፈላለየ ሓራ ከተማታት ኤርትራ ዝመጹ ሓሳረ-መከራ ዘይፈተኑ ብዙሓት ሓደስቲ ተመሃሮ ስለ ዝተወሰኹዎም፡ ነቲ ዝነበረ መሪር ሙቐትን፡ ባህርያዊ ጸገማትን፡ ሓያል ሂወት ምድረ በዳ እኳ እንተተጻወሩዎ፡ ስሩዕ መደብ ትምህርቶም ግን ንምጅማር በዳዒ ኩነታት ተፈጥረ። ኣካ እቲ ዝስገር ዘይመስል ዝነበረ ከቢድ ኩነታት ተሰግረ! እዚ ኹኣ ሳላ ዉሕሉል መሪሕነት መም በሪኽን ብጾቱን ኢዩ። እቲ ጸገማት ኣብኡ ጥራይ ተሓጺሩ ኣይተረፈን።

ኣብ 80ታት ተመሃሮ ቤት-ትምህርቲ ሰውራ "ኪንጋደል እምበር ኪንመሃር ኣይመጻእናን" ኢሎም ኣደሙ'ሞ፡ ትምህርቶም ኣቋሪጾም ናብ ቅድመ ግንባራት ወሓዙ። ነቶም ዘዕ ገርገሩ ተመሃሮ ንምህዳእን፡ ኣብ ንቡር ትምህርቶምን፡ ከም ዝምለሱ ንምግባር፡ በሪኺ ምስ ብጾቱ ዘካየድዎ ዘይሕለል ጻዕሪ ሎሚ ተመሃሮ ቤት-ትምህርቲ ሰውራ ብኣድናቖትን ብምድፍናቕን፡ ዝዝክርዎን ዝዛረብሉን ዘለዉ ኣገዳሲ ፍጻሜ ኣብ ህይወቶም ኢዩ።

ኣብቲ እዋን፡ ደጀን ሰውራና ኣብ ሳሕል ተሓጺሩ፡ ሰራዊት ደርጊ ንከበሳታት ሃገርና ከም ድላዩ እንዳህሰሰ እንከሎ፡ ተመሃሮ ቤት-ትምህርቲ ሰውራን መማህራንኦምን፡ ኣብ ህዝቢ መሃይምነት ንምጥፋእ ዘመተ ንምክያድን፡ ብባህልን ፖለቲካን ንምጉስጓስን፡ ኣብ ድሕሪ መስመር ጸላኢ ሰሎኹ። ድብያታት እናፍሸሉን፡ ጸቢብ መጻወድያ ጸላኢ እናመከቱ ከኣ፡ ነቲ ኣብ ገጠር ዝነብር ዕድል ዘይረኸበ ህዝብና ጮራ ትምህርቲ ዘርኣዩን፡ ህላዌ ሰውራ ዘበሰሩን፡ ዝማህመነ ተስፋ ዘበራበሩን፡ ኻኹሉ ብድሆታት ብትብዓ ትን ቖራጽነትን ዝገጠሙ ምዑታት ጀጋኑ ተመሃሮ ቤት-ትምህርቲ ሰውራ፡ መም በሪኺ ዘፍረዮም ኢዮም።

ብ1987 ዓ.ም ኣብ ዝተጋብአ 2ይ ውድባዊ ጉባኤ፡ ጉባኤኛታት ንበሪኺ ኣባል ማእከላይ ሽማግለ ንኻልኣይ ግዜ መረጽዎ። ናይቲ ድሕሪ ጉባኤ ዝቖመ ብተጋዳላይ ሮመዳን መሓመድ ኑር ዝምራሕ ሓድሽ "ክፍሊ ፍትሒ" ምክትል ኮይኑ ድማ ስርሑ ቀጸለ። ምስቶም ናይ ሕጊ ምሁራት ተጋደልቲ ኮይኑ ከኣ፡ ንነዊሕ ዝጥምት ምዕቡል ሲቪላዊን፡ ወተሃደራዊን፡ ገበናዊን ሕጊታት ኣርቂቑ ድሕሪ ምውድኡ ናጽነት ኣርከበ።

ድሕሪ ሃገራዊ ናጽነት ንሓጺር ግዜ ናብ ክፍሊ ትምህርቲ ተመሊሱ፡ መግዛእቲ ኣገስሪጥዎ ዝጸንሐ ስርዓተ-ትምህርቲ (ካሪክለም) ኣሪሙ፣ ብቕዓት መማህራንን ደረጃ ትምህርቲን ንምምዕባል፡ ኣብ ዳግመ ህንጻ ሃገር ግዲኡ ከበርክት እጅገኡ ሰብሲቡ ምስ ተበገሰ፡ ካብቲ ክፍሊ ተኣልዩ ናብ ክፍሊ ዜና ተቐየረ። ነዊሕ ከይጸንሐ ኣብ 3ይ

ውድባዊ ጉባኤ ኣባል ማእከላይን ሃገራዊን ባይቶታትን ኰይኑ ተመርጸ'ሞ፡ ኣብ ሚኒስትሪ ዜና ብደረጃ ሚኒስተር ተመዲቡ ኣገልግሎቱ ቀጸለ። እንተኾነ በቲ ዘጋጥሞ ዝነበረ ናይ ስራሕ ዕንቅፋታት፡ ብፍላይ ከኣ ምትእትታው ኢድ ፕረዚደንት ኣብ ውሽጣዊ ስርሓት ናይቲ ምኒስትሪ፡ ካብ ኣገባብን ሕጊን ወጻኢ ስለ ዝነበረ ቅሬትኡ ብወግዒ ገለጸ። ስለ ዝነቐፍካ ተባሂሉ ድማ ንመቕጻዕቲ ካብቲ መዝነት ከም ዝወርድ ተገብረ፡ ብ1999 ዓ.ም ከኣ ካብ ሃገር ንምርሓቑ፡ ብደረጃ ኣምበሳደር ንጀርመን ተመደበ። በራኺ ግን ሞርሉ ከይተሰብረ ዝተዋህቦ ናይ ኣምባሳዶርነት ሓላፍነት ተቐቢሉ ግቡኡ ብስርዓት ጽፈትን ኣማልአ።

መም በራኺ፡ ኣብ ሞንጎ ኤርትራን ኢትዮጵያን ዝተላዕለ ናይ ዶብ ምስሕሓብ ተጋኒኑ ዘይመልክዑ ክሕዝ ምስ ጀመረ፡ በራኺ ሓንቲ ታሪኻዊት ደብዳበ ናብ ኢሳያስ ጽሓፈ። እዛ ደብዳበ እዚኣ ነቲ ኣርሒቑ ዝጥምት መስተውዓሊ ኣእምሮኡን፡ ኣብ ኰናት ዝነበሮ ንጹር መርገጽን ስለ እተብርህ ኩሉ ዜጋ ብኣድናቖት ይዝክራ። እታ መልእኽቲ ንፕረዚደንት ኢሳያስ ምኽሪ እትልግስ ኰይና "እቲ ናይ ኣሜርካን ሩዋንዳን እማመ-ሰላም ምስ ሙሉእ ሓይልናን ክብርናን ብመትከል ተቐቢልና ኣብ ኣተገባብርኡ ክንዋሳእ ዝሓሸ ይመስለኒ" ትብል ነበረት። ፕረሲደትን ኢሳያስ ግን "ዘርዕድን ኢድና ዘውህብን ምኽንያት የብልናን" ኢሉ ናይ መንጸግቲ መልሲ ሃቦ።

መም በራኺ ግን በቲ ኢሳያስ ዝሃቦ መልሲ ኣይተዓግተን። ናይ መወዳእታ ፍታሕ ስልጣን ንህዝቢ ኤርትራ ምርካብ ጥራሕ እዩ ካብ ዝብል እምነት ነቒሉ ከኣ፡ ቅዋም ሃገረ ኤርትራ ኪትግበርን፡ ሃገራዊ ምርጫ ኪካየድን፡ ብውልቅን ኣብ ወግዓዊ ኣኼባታትን ተማጐተ። ቀጺሉ ምስ ካልኦት ኣባላት ባይቶ ኣኼባ ኪግበር ንኣቦ-ወንበር ባይቶ ማለት ፕረሲደት ኢሳያስ ኣፎርቂ ጠለበ። ፕረሲደትን ግን ዘይቅቡል ምስምሳት ምስ ኣብዝሐ ከኣ ናብ ኵሎም ኣባላት ውድብ ዝቐንዐት ቅልዕቲ ደብዳበ ምስ 15 ካልኦት ኣባላት ባይቶ ፈሪሙ፡ ብድሕሪኡ ብመስከረም 2000 ዓ.ም ድማ ኣብ ትሕቲ ቀይዲ ከም ዝኣቱ ተገብረ።

ዝኽበርካ ህዝቢ ኤርትራ! በራኺ ገብረስላሰ ካብቶም ካብ ፈለማ ኣብ ህዝባዊ ሓይልታት ዝተሰለፉ፡ ኣብ እዋን ሰውራን ድሕሪ ናጽነትን ኣብ ዝተፈላለየ ላዕለዋይ ጽፍሒ ሓላፍነት ዘገልገለ፡ ኣርሒቑ ዝጥምት፡ ንነብስይ ዘይብል መናን፡ ሓላዪ ውላድካ፡ ምሕደራ ሃገር መታን ክምሓየሽ፡ ልጓም ዘሎዎ ስርዓት ንትከል ስለ ዝበለ፥ ኣተሓሕዛ ጉዳይ ዶብ ከኣ ኣብ ክንዲ ብህልኽ ናይ ክሊቲኦም መራሕቲ ዝዝረግ፡ ፍታሕ ንርከብ ዝብል ርእይቶ ስለ ዘቕረበ፡ ሎሚ ኣብ ሰብ ዘይፈልጦ ጸልማት ተደፊኑ ኣሎ። በራኺ ውላድካ መታን ህዝቢ ኪሓልፈሉ ተማጒቱ እዩሞ፡ ሕጂ ከኣ ግዴኻ ተማጐተሉ።

ምዑታት ተመሃሮ ቤት-ትምህርቲ ሰውራ! እቲ ኣብ ግዜ ንእስነትኩም፡ ቦታ ኣደን ኣቦን ኀኺትክእ ህርድግ ዝበለ መምህርኩም፡ ሓላፊኹምን፡ ብጻይኩምን በራኺ ሎሚ ኣብቲ ፍረ ጻምኡ ዝርእየሉ ዕድመ፡ ካብ ምንክርታትን ድኻምን ኣዕሪፉ ምስቶም ዘፍረዮም ተመሃሮ ዝዛናጋዓሉ መዋእል፡ ኣብቲ ካብ ኩሉ ሰብ ዝተሰውረ ሽላ ቤት-ማእሰርቲ ህ.ግ.ደ.ፍ ይሳቐ ኣሎ። ንበራኺ ኪቃወም ዝደረኾ እታ ንሸኻትኩም እትርከብዋ ኤርትራ፡ ኵላህና እኾርዓላ፡ ቅስንትን ምዕብልትን ሃገር ኀኺትከውን ስለ ዝተቓለሰ እዩ። ኣብዛ እዋን ኣብ ማእሰርቲ ኮይኑ'ውን ብዛዕባ ነብሱ ዘይኮነስ ብዛዕባኹም ይሓስብ ምህላዉ ዘየጠራጥር እዩ። ንሸኻትኩም'ከ? በራኺ ፍርድን ፍትሕን ኣብ ዘይረኽበሉ ገሃነም ካብ ተሰወረ፡ ነዚ ስርዓት "ንበራኺ እዚ ኢዱ ኣይኮነን" ክትብልዎ ሞራላውን ሕልናውን ግዴታ ኣሎኩም።

ዝዓቤኹምላን ዝኸፈልኩምላን ሃገር ትብጻሓኩም እያሞ፣ ሓደራ ንውሑዳት ሱሱዓት ኣሕሊፍኩም ኣይትሃብዋ።